



2. BÖLÜM

EĞİTİMİN AMAÇLARI VE HUKUKSAL TEMELLERİ

Öğrenci bu bölümü öğrendiğinde;

- 1. Eğitimde amaçları öğrenir,**
- 2. Okulun amaç ve işlevlerini kavrar,**
- 3. Eğitimin işlevlerini hukuksal kuramlara göre açıklar,**
- 4. Daha etkili eğitim için gereklilikleri analiz etmeyi kavrar.**



İçindekiler

Giriş

Millî Eğitimin Amaçlarının Açıklaması

Millet, Devlet, Anayasa

Eğitim

Eğitimin uzak amaçları

Eğitimin Genel Amacı

Eğitimin Amaçları

Eğitimin Bireye Yönelik Amaçları

Eğitimin Topluma Yönelik Amaçları

Eğitimin Çevreye Yönelik Amaçları



İçindekiler

Eğitimin İnsanlığa Yönelik Amaçları
Türk Millî Eğitim Sistemi
Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri
Türk Millî Eğitim Sisteminin Genel Yapısı
Özel Eğitim
Yükseköğretim
Yaygın Eğitim



Giriş

Eğitim, kazanılmış alışkanlıklarla faaliyet yönelişlerinin düzenlenmesidir. İnsan bilgiyi alır, yorumlar ve ona göre davranış geliştirir. İşte buna “eğitim” denir. İnsan iyi, güzel ve doğru davranışlar için eğitilebildiği gibi, kötü, çirkin ve yanlış davranışlar için de eğitilebilir. Eğitim iki tarafı keskin bir bıçak gibidir. İnsan nasıl eğitilirse o davranışta bulunur.



Giriş

Eğitim eğiten ve eğitilenin karşılıklı etkileşimi ile oluşur. Eğitenin eğitilenden hem daha bilgili hem daha donanımlı olması gerekir. Yoksa eğitim gerçekleşemez. Bir de eğitimin amacı olması gerekir. Amacı olmayan eğitim verimli olmaz.

Eğitimin amacını kimler belirleyecektir ve neye göre belirleyeceklerdir. Her millet kendi kültürüne göre bir amaç belirler ve bunu uygulamaya koyar. Her millerin karakteri ve kültürü farklıdır, bu nedenle eğitimlerinin amacı da farklıdır.

Millî Eğitimin Amaçlarının Açıklaması



Bilinçli her eylem ve faaliyetin bir amacı vardır. Amaç, sonucun önceden belirlenmiş, ortaya çıkması istenilen niteliğin anlatımıdır. **Eğitim**, **belirli amaçlar doğrultusunda görevini yerine getirerek öğrencileri belirlenen sonuca ulaştırma işidir.** 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda belirtilmiş olan eğitimin genel amaçları açıkça belirtilmiştir.



Millet, Devlet, Anayasa

Birlikte yaşama arzusu olan bir toplum askeri gücünü kullanır dünya üzerinde kendisine bir yer açar, ülke sınırlarını belirler ve bağımsızlığını ilan eder. Diğer devletler tarafından da tanındığında bağımsız olur. Ülkenin bağımsızlığıyla birlikte ülkeye vatandaş olanlar da milleti meydana getirir. Ülkenin adı milletin adı olarak da kullanılır. Millet/Ulus ülke içinde yapılacak işlerin yürütülmesi için bir örgüt kurar.



Millet, Devlet, Anayasa

Bu örgüt ülke içindeki örgütlerden çok farklı, yetkili ve güçlü bir örgüttür. Adına devlet denir.

Devlet; belirli bir ülke üzerinde yaşayan, üstün bir iktidara bağlı olan, örgütlenmiş insan topluluğunun meydana getirdiği devamlı ve hukukun kendisine kişilik tanıdığı bir varlıktır.

Millet, Devlet, Anayasa



Devleti, millet kendisine hizmet etmesi için kurar, egemenlik kendisindedir ama aslında devlet karşısında çok güçsüzdür. Millet devlete ordu, polis gibi silahlı güçler bulundurma ve bunları kullanma yetkisi vermiştir. **Devletin elinde para, kanun yapma ve vatandaşları hapse atma, kurallara uymayanları zorla uydurma gibi güç ve yetkiler tanımıştır.** Millet ise sonuçta tek tek bireylerden oluşur. Millet verdiği yetkilerle çok güçlenen devlete, hem beklentilerini bildirmek hem de onun gücünü kontrol altında tutmak için karşılıklı bir sözleşme imzalar.

Millet, Devlet, Anayasa



Bu sözleşme anayasadır. Millet devlete bu anayasa sınırlarını aşmamak kaydıyla yetki vermiştir ve egemen olan da millettir.

“Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir” sözüyle de bu anlatılır. ***Anayasayı yapan millet, yasaları yapmayı devlete bırakır. Hiçbir hukuki metin ve yönetim faaliyeti anayasaya yani milletin buyruklarına aykırı olmaz.***

Millet, Devlet, Anayasa



Anayasa, bir devletin kuruluşunu, örgütlenişini, temel organlarının işleyişini ve birbirleriyle olan ilişkilerini, devlet iktidarının el değiştirmesini düzenleyen ve kişilerin devlet karşısında hak ve özgürlüklerini güvenceye alan kurallardır. Aynı şekilde devletin de bireylere (yurttaşlara) karşı görev ve sorumluluklarını belirler. Kısaca anayasa devletin gücünü sınırlayan, bireyin hak ve özgürlüklerinin çiğnenmemesi için önlemler alan, iktidar gücünün tek elde toplanmasını önleyen ve hukuka bağlılığı sağlayan bir sözleşmedir.



Millet, Devlet, Anayasa

Millet, **devlete nasıl bir devlet olması gerektiğini belirtir.** “Demokratik, laik, sosyal, hukuk devleti” olmak gibi (aşağıda bu kavramlar açıklanmaktadır). **Ayrıca hangi hizmetleri ne şekilde yapması gerektiğini de emreder.**



Eğitim

Anayasa ile millet devlete eğitimle ilgili görevler de vermiştir. Anayasanın eğitimle ilgili en önemli maddesi şudur:

“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. ğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Eğitim ve ğretim, Atatürk ilkeleri ve İnkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve ğretim yerleri aılamaz.



Eğitim

Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.

İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

Özel, ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Eğitim



Amaçların örgüt üyeleri (öğretmen ve eğitim yöneticileri gibi) tarafından yeterince ya da doğru bilinmemesi halinde resmi (formal) amaçlar değil, her eğitimcinin kendi amaçları yürürlükte olacak ve eğitim örgütü etkisizleşecektir. Bunun sonucunda eğitim birliği ortadan kalkıp, asgari müşterekleri olmayan, ortaklıkların farkında olmayan ama her türlü farklılığı öne çıkaran insan yığınları ortaya çıkacaktır. Ulusal birliğin, millî kültürün, çeşitli değer yargılarının ortadan kalkmasıyla millet olmaktan çıkılıp sıradan bir kalabalığa dönüşmek kaçınılmazdır.



Eğitimde amaçların işlevsel değerini şöyle sıralanmaktadır:

- 1- Eğitimin amaçları okulun rolünü belirler.
- 2- Eğitimin amaçları karar vermeye rehberlik eder.
- 3- Eğitimin amaçları okulda öğrenim tecrübelerinin seçimine rehberlik eder.
- 4- Öğrenci motiflerinin gelişmesinde rehberlik eder. Öğretmen, amaçlar doğrultusunda bilgi ve becerisini öğrenciyi motive etmek için kullanır.
- 5- Programın değerlendirilmesinde amaçlar temel teşkil eder.
- 6- Programın geliştirilmesine olanak teşkil eder.



**Eğitim hedefleri beş başlık altında
incelenmektedir:**

- (1) Eğitim **uzak hedefleri,****
- (2) Eğitim **genel hedefleri,****
- (3) Eğitim **kademelerinin hedefleri,****
- (4) **Derslerin hedefleri,****
- (5) **Konunun hedefleridir.****

Bu hedefler hiyerarşik olarak sıralanmıştır.



Eğitimin Uzak Amaçları

Eğitimin uzak hedefi, bir eğitim sisteminin ürünü olarak yetişmesi istenen **“ideal insan”ın nitelikleridir.** Uzak hedefin kapsadığı **nitelikler genellikle çok fazladır.** **Uzak amaçlar bir ülkenin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlarını kapsayan genel amaçlardır.** O ülkenin siyasal felsefesini yansıtır. **Eğitimin nihai amacı** **“milletimizi çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmak”** olarak belirlenmiştir. **Atatürk de bu amacı** **“kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak”** olarak ifade etmişti.

Eğitimin Genel Amacı



Eğitimin genel amacı, uzak hedeflerin daha bir açıklanmasıyla elde edilir. Esas alınan yine **“ideal insan”**dir. Genel amaçlar ülkenin eğitim felsefesini yansıtır. Toplumun değer ve ideallerini gösterir. Bu anlamda amaçlar ülkenin yurttaşlarının hangi durumlarda nasıl davranacaklarını belirleyen, önceden saptanan ilkelerdir. **Okullar bu amaçlara ulaşmak için vardır.** Belirtilen amaçlara ulaşılmıyorsa eğitim sistemi başarısızdır. Eğitimimizin genel amacı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde açıklanmıştır:



"Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâki, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,



"Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,



"Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

3. İlgi, istidat(beceri) ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak."



Eğitimin Amaçları

Davranış değiştirme konusunda her okul veya her öğretmen keyfi hareket edip kendi ideolojik, siyasal ve dinsel tercihleri doğrultusunda insanı biçimlendiremez. Eğitim önceden saptanmış amaçları vardır. Amaçlar, her ülkenin kendine göre belirlediği, yetiştirdiği insanda eğitim yoluyla ne gibi istenilen davranış değişiklikleri kazandırabileceğini gösteren belirli ilkeler, özelliklerdir. Bu amaçlar ile çizilmiş olan ideal insan tipi model alınır ve değiştirme ve biçimlendirme işi bu model doğrultusunda yapılır.



1.Eğitimin Bireye Yönelik Amaçları

Eğitim, bireye yönelik amaçları ile bireyi bedensel, zihinsel ve duygusal yönden geliştirmeye çalışır. İnsan temelde biyolojik bir varlıktır ve geliştirilmesi gereken bir bedene sahiptir. O nedenle eğitim insanı bedensel yönden geliştirmeyi amaç edinmiştir. Ona teorik ve pratik bilgiler kazandırarak onun sağlıklı, güçlü, dayanaklı bir bedene sahip olmasını sağlar. Ona, bir iş yaparken, bir mal veya hizmet üretirken, bir araç kullanırken bedenini, organlarını, ellerini, parmaklarını nasıl kullanacağını öğretir.

2.Eğitimin Topluma Yönelik Amaçları

Eğitim, topluma yönelik amaçları ile toplumun değerlerini, normlarını, geleneklerini, göreneklerini, hayat tarzını bireylere kazandırarak onları toplumsallaştırır. **Bireyin, yalnızca biyolojik bir varlık olmaktan çıkıp belli bir topluma ve belli kümelere bütünleştirilmesi sürecine toplumsallaştırma denir. Eğitim toplumun kültürel birikimini toplumsallaşmış bireyler aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarır.**

Kültürel birikimin korunması ve zenginleştirilmesi toplum için önemlidir. Çünkü kültürel değerler ve normlar bireylerin toplum içinde birbirlerine benzer davranışta bulunmalarını sağlayarak toplumun bütünlüğünün korunmasına yardımcı olur.



3.Eğitimin Çevreye Yönelik Amaçları
Günümüzde insan kaynaklı bir çevre sorunu vardır. **Toprak, hava, su kirletilmiştir.** Doğadaki kirlenme pek çok canlının hayatını tehdit eder duruma gelmiştir. **Bazı bitki ve hayvanların nesli tükenme tehlikesi ile karşı karşıyadır.** **Küresel ısınma ve buna bağlı olarak da iklimler değişmeye başlamıştır.** Bunun durdurulması gerekmektedir. Eğitim, çevreye yönelik amaçları ile insana çevre bilincini, doğa sevgisini, hayvan sevgisini kazandırarak bunu durdurmaya çalışır.



4.Eğitimin İnsanlığa Yönelik Amaçları

Eğitim, insanlığa yönelik amaçları ile insanı temele alan, **insana değer veren**, **insan haklarına saygılı**, **cinsel**, **dinsel**, **etnik**, **ideolojik**, **kültürel ayrımcılık yapmayan**; herkese ve her kesime eşit davranan insanlar yetiştirmeye çalışır. Ürettiği bilgi ve teknolojiyi ayırım yapmaksızın tüm insanlığın hizmetine sunar.



Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri

1.Genellik ve Eğitlik

2.Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları

3.Yöneltilme

4.Eğitim Hakkı

5.Fırsat ve İmkân Eğitliği

6.Sürekliplik



Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri

7. Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

8. Demokrasi Eğitimi

9. Lâiklik

10. Bilimsellik

11. Plânlılık

12. Karma Eğitim

13. Okul ile Ailenin İş Birliği

14. Her Yerde Eğitim



İyi günler,

iyi çalışmalar ve teşekkürler.....